

Алеко Константинов

Херострат II

Една мека, една хубава топлина има в залата на Народното събрание, па заседанията се случили тамам следобед – нахранил си се, разпуснал си се, обтегнеш се на стола си, подпреш глава и зяпаш разсеяно по ложите; а д о л у бръмчат нещо, четат списъка на депутатите, четат протоколи, дрънчи сегиз-тогиз звънецът и пак бръмчене, бръмчене безкрай; а меката топлина все повече и повече те обнема, разнежда те, натежават клепките, клима главата, ти дремеш... носът почва да свири едва уловимо *piuissimo*, като кавал в гората, като вятър в камината, като парата в гаснеюция самовар... Топличко, хубавичко!

Унесъл си се в щастливия мир на сънищата. Но някоя гръмотевична орация, някой рязък звук се косне до слуховия нерв и те сHEME в действителността; а понеже слухът се събужда по-рано от зрението, то ти можеш да чуеш звукове, преди да си дадеш сметка какво се върши в действителния мир. И ето, чувам отпърво неясно бръмчене, сетне схващам членоразделни звукове, сетне по-ясно и ето съвсем ясно различавам думи:

– ...за библиотеки, отколкото за не знам какви си перачници и за някакви си конюшни!...

Особено силно рязна ухото ми думата *конюшни*; но тъй като ораторът не усили повече гласа си, аз, без да успея да отворя очи, пак се прехласнах в своята дрямка. Тази случайна дума *конюшни* се асоциира с други представления, възприети, види се, под впечатлението на същата дума в действителния мир и ето че пред сънното ми въображение възникна цяла картина:

Аз стоя на кьошето до Министерството на народното просвещение и гледам с ужас към главния вход на Славянска беседа. Върху каменните стъпъла бяха наложени напреки дъски и по тях вкарвах в големия салон цял ескадрон коне под победоносно тържествующата команда на един въздебеличък офицер.

– Неужели?! – извиках аз със стиснато сърце, вцепенен пред тази варварска картина.

– Да, свършено е вече. Изпълни се грозното заканване! – изохка зад мене една русокоса жена, облечена в траурни дрехи.

Аз изтръпнах.

– Ти ли си, майко Славия? – извиках аз и припаднах на гърдите ѝ.

– Аз съм, чедо мое. Успокой се. Изпълнява се пред нашите очи едно грозно отдавнашно заканване: „*Аз ще разруша това славянско гнездо и ще го превърна в конюшна.*“ Отдавна се е дирил случай да се унищожи това свято, това благороднейше учереждение, което е трън в очите

на... не само на тевтоните. И намериха най-сетне предлог – печален, смешен предлог, както знаеш, дете мое, но... тъй се вършат делата в сферите, които ръководи принципът „не разсъждавай“. Не се лъжи да мислиш, че причината на жестокото отмъщение се крие в това, че *оногова* не го допуснаха да присъствува на семейното забавление, което бе устроено само за членовете на Беседата; или в това, че *другия* не го поставиха на по-почетно място на трапезата от еди-кого си. Не, съвсем не; причината, чедо мое, е много *по-дълбока* и много по-отдавнашна, отколкото могат да мислят и самите враждующи. Но... още малко и върху нашия небосклон ще блесне слънцето на правдата и ще се провали мерзката подземна сила с всичките ѝ адски козни... Виж го!

Аз погледнах пак към Славянска беседа... Боже, що е това? Това не е Беседата!

– Това е Ефеският храм – обади се с тайнствен глас майка Славия.

– А онзи страшен, звероподобен човек?

– Това е Херострат, който туря огън под величествения храм, за да остави името си в историята.

Едно демонично ха-ха-ха разцепи въздуха и напълни вселената. Аз трепнах и... събудих се. Отворих очи и като се видях в ложите на Народното събрание, останах смяян и ме досмеша... Чуден сън!

София, 5 декември 1895 г.

КРАЙ

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3728>]